

Indicadors del risc
Risc ambiental
1.6 Biodiversitat

Arnau Queralt i Pere Torres

1.7. Biodiversitat

La biodiversitat està amenaçada per múltiples factors que s'han esmentat en els apartats anteriors: la transformació del sòl i la construcció d'infraestructures amb la corresponent fragmentació i reducció dels hàbitats, el canvi climàtic, els incendis forestals, etc. En el context europeu, l'Estat espanyol és un dels territoris amb la situació més preocupant: d'acord amb la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura, hi ha 218 espècies amenaçades. És una xifra més alta que la de qualsevol altre estat europeu (taula 1.14), tot i que com ja es va apuntar en l'informe de l'any passat, s'ha de relativitzar per dos motius:

- L'extensa superfície de l'Estat espanyol en relació a altres estats europeus.
- La major diversitat d'hàbitats.

No obstant això, la situació mereix atenció, especialment pel que fa als peixos, amb 52 espècies amenaçades (una més que l'any passat), i plantes (amb 49 espècies amenaçades). Cal destacar, també, la disminució en el nombre d'espècies de mamífers amenaçats, que passen de 20 a 16.

Un altre aspecte d'importància creixent els últims

anys és la presència d'espècies invasores. Encara que, numèricament, la introducció de noves espècies pot semblar un increment de la biodiversitat, en realitat opera en sentit contrari, ja que aquestes espècies solen desestructurar els ecosistemes i, en conseqüència, els afebleixen amb el risc de la seva desaparició o de la pèrdua d'espècies que en formen part. En ocasions, les espècies invasores arriben per l'extensió natural del seu hàbitat. L'alteració de les condicions ambientals per causa del canvi climàtic afavorirà fenòmens d'aquesta naturalesa. Tanmateix, la majoria de casos estan relacionats amb l'activitat humana, de caràcter voluntari i involuntari.

L'amenaça es produeix arreu, amb xifres destacables a la majoria d'estats europeus (figura 1.29). De fet, en un informe fet públic recentment per l'Agència Europea del Medi Ambient s'apunta que el nombre d'espècies invasores en els diversos estats europeus és de 163 (amb una paper destacable de les plantes vasculares, que van representar 39 espècies entre les 163 apuntades). Pel que fa a la seva procedència, la majoria d'elles han arribat d'Àsia i d'Amèrica del Nord i Central, tot i que també destaquen les que són originàries d'una determinada zona d'Europa i que s'han estès a altres territoris (figura 1.30).

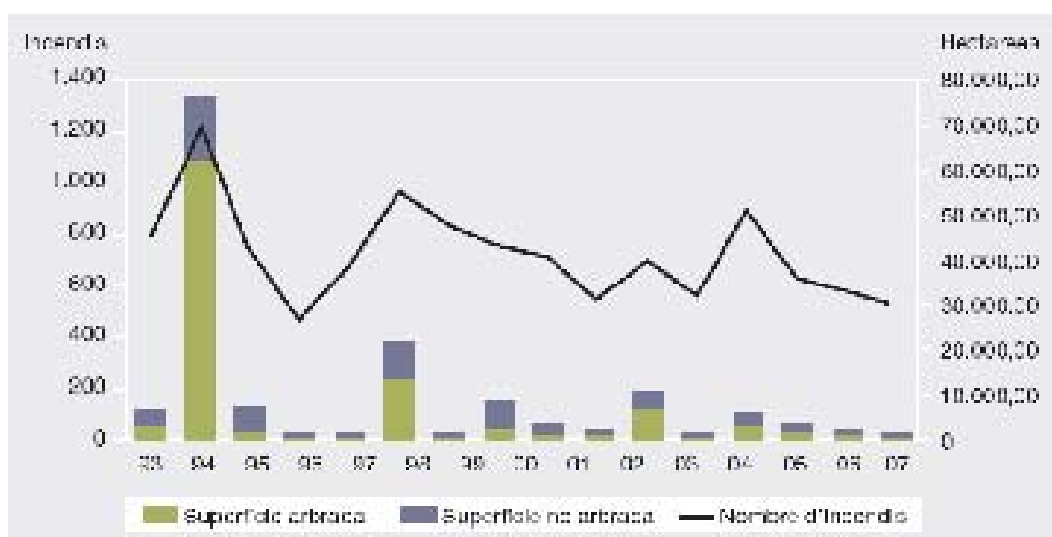

Figura 1.28. Nombre i evolució dels incendis forestals i de la superfície ocupada (1993-2007)

Font: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

Taula 1.11. Incendis forestals i superfície cremada (Catalunya, 1983-2009*)

Any	Nombre d'incendis	Hectàrees cremades		
		Arbrades	No arbrades	Total forestal
1983	612	15.225,00	8.867,00	24.092,00
1984	390	3.431,00	5.990,00	9.421,00
1985	659	7.566,00	5.772,00	13.339,00
1986	561	43.290,41	25.216,30	68.506,71
1987	352	1.215,50	731,39	1.946,40
1988	646	1.002,66	1.629,47	2.631,13
1989	669	1.298,23	2.876,59	4.174,82
1990	591	668,66	440,19	1.108,85
1991	782	3.231,46	2.137,01	5.368,47
1992	368	757,72	730,98	1.487,70
1993	791	3.328,44	3.334,60	6.662,04
1994	1217	62.575,80	14.050,60	76.625,40
1995	753	2.202,24	4.834,61	7.036,85
1996	463	531,04	495,67	1.026,71
1997	672	625,98	298,71	923,68
1998	902	14.130,18	6.972,08	21.101,26
1999	787	429,89	675,68	1.104,57
2000	766	2.585,17	5.845,09	8.430,26
2001	723	993,26	2.002,67	2.995,93
2002	544	951,73	1.148,94	2.099,67
2003	702	7.409,66	2.455,23	9.864,90
2004	565	393,22	674,05	1.067,27
2005	892	3.602,75	1.892,17	5.494,92
2006	634	1.774,66	1.605,02	3.379,68
2007	575	644,48	989,78	1.634,25
2008	421	189,50	387,23	567,73
2009	129	31,60	203,07	234,67
TOTAL	17.166	180.086,24	102.256,13	282.325,87

* Període comprès entre 1 de gener i 30 d'abril de 2009 (dades provisionals)

Font: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

Taula 1.12. Distribució de les causes dels incendis forestals (Catalunya, 1994-2006)

Causes	Distribució	Causes (detall)	Distribució
Negligències	40,83	Crema agrícola	33,36%
		Fumadors	17,61%
		Treballs forestals	8,26%
		Fogueres	5,43%
		Crema de pastures	5,07%
		Abocadors	2,64%
		Crema de deixalles	1,83%
		Crema de matollar	0,13%
		Altres negligències	25,67%
Intencionats	24,69%		
Causa desconeguda	12,00%		
Causas naturals	11,03%		
Accidents	10,54	Línia elèctrica	51,75%
		Motors i màquines	29,77%
		Ferrocarril	8,27%
		Altres accidents	10,21%
Revifats	0,90%		

Taula 1.13. Moviments sísmics percebuts per la població (Catalunya, 2008)

Font: Departament de Medi Ambient i Habitatge, 2008.

Data	Zona epicentral	Magnitud (M_L)*	Comentaris
15/02/08	Oscà	3,4	Percebut lleuger, sense danys, a la comarca del Pallars Jussà
22/02/08	Gironès	2,5	Percebut lleuger, sense danys, a la comarca del Gironès.
16/03/08	Val d'Aran	2,5	Percebut, sense danys, a la comarca de la Val d'Aran.
22/06/08	La Selva	3,1	Percebut, sense danys, a la comarca de la Selva.
23/07/08	La Selva	3,8	Percebut, àmpliament, sense danys, a les comarques de Girona i nord de Barcelona. Després del sísmic principal s'han enregistrat nombroses rèpliques de magnitud inferior a 2,5 i per tant no percebudes per la població. Aquesta activitat sísmica decreixent és la esperable en un sísmic d'aquesta magnitud, repetint un patró altres vegades observat en aquesta zona.
16/08/08	Costa Maresme	3,8	Percebut, sense danys, a les comarques del Maresme i la Selva.

(*) Repercussió del sísmic en funció de la magnitud: $M_L=3-4$ Percebut a prop de l'epicentre. Sense danys. $M_L=4-5$ Percebut a gran part del territori. Possibles danys lleugers. $M_L=5-6$ Percebut a tot el territori. Danys probables. Font: Institut Geològic de Catalunya